

Այգու բերքահավաքը

Բերքահավաքից առաջ պտղաթափի դեմ կիրառվող պայքարի միջոցները:

Պտուղները ուժեղ չափով սկսում են աճել հատկապես հացունացման նախօրյակին, օրինակ, ծիրանենու, դեղձենու, սալորենու պտուղները խոշորանում են օրական 2-3 գրամով, խնձորենու, տանձենու, պտուղները՝ 1.5-2 գրամով և այդ խորոշացումը շարունակվում է ներառյալ պտղի հասունացումը: Այստեղից որոշակիորեն կարող ենք ասել որ բերքը շուտ հավաքելու պատճառով պտուղները մնում են մանր, չեն հասնում իրենց նորմալ (սորտի հատուկ) մեծությանը, որի հետևանքով ծառից, հեկտարից կամ այգուց սպասվելիք բերքը զգալիորեն պակաս է ստացվում: Շուտ հավաքելու հետևանքով բերքի կորուստը լինում է շատ մեծ, որը որոշում են հետևյալ բանաձևով՝

$Կ=Ա \cdot Ծ \cdot Պ \cdot Տ$

Կ – բերքի կորուստն է (կգ-ով կամ ց-ով հեկտարից).

Ա – պտղի օրական աճը (գ-ով).

Ծ – շուտ կատարված բերքահավաքը օրերով.

Պ – մեկ ծառի վրա եղած պտուղների թիվը (հատերով).

Տ – մեկ հեկտարի վրա աճող ծառերի թիվը.

Եթե պայմանականորեն ընդունենք ծիրանենու Երևանու սորտի համար $Ա = 2գ$

$Ծ = 10$ օր

$Պ = 2000$ հատ

$Տ = 150$ հատ,

$Կ = 2 \cdot 10 \cdot 2000 \cdot 150 = 6000000$ գ կամ 60 ց, ուրեմն ծիրանենու Երևանի սորտի բերքը 10 օր շուտ հավաքելու դեպքում կորուստը հեկտարից կկազմի 60 ց: Բացի դրանից, իսակ հավաքած պտուղները չեն ունենում սորտի յուրահատուկ համր, շաքարայնությունը, հոտը, բույրը, նրանք մեծ մասամբ մնում են թթու, տտիպ և անհամ: Խակ վիճակում հավաքած պտուղների պահունակությունը, փոխադրունակությունը ցածր են լինում, ժամանակից շուտ թառամում և փչանում են:

Բերքը շուտ հավաքելու հետևանքով պտուղները գերհասունանում, թափվում են ծառից, լիսկում և կորցնում են իրենց ապրանքայնության հատկությունը: Այդ բոլորից

խուսափելու համար բերքը պետք է հավաքել միայն ժամանակին և որոշակի կանոններով:

Արգելվում է բերքը հավաքել ծառերը թափ տալով:

Բերքը թե ձեռքով, թե մեքենաներով հավաքելիս պետք է լինել շատ զգույշ՝ պտուղը չվնասելու, չճզմելու համար: Պտուղը պետք է քաղել անպայման պտղակոթունով: Պտուղները շուտ են փչանում, ընկնում է նրանց պահունակությունը:

Բերքը պետք է հավաքել չոր եղանակներին:

Բերքը ճիշտ և ժամանակին հավաքելու համար անհրաժեշտ է ժամանակին կոմպլեկտիվորել բանվորական ուժը, նախապատրաստել համապատասխան թվով տարաները: Նախօրոք պետք է որոշել այգուց սպասվելիք բերքի քանակը:

Դրա համար պետք է հաշվի առնել այգում աճող պտղատու բույսերի տարիքը, նրանց տեսակը և սորտը:

Սպասվելիք բերքի քանակը որոշում են երկու եղանակով.

Առաջին եղանակի դեպքում հաշվի են առնում վերջին 3-5 տարիների ընթացքում կիրառած ագրոտեխնիկան ու ստացված միջին բերքը և դրա հիման վրա պլանավորում են ընթացիկ տարվա սպասվելիք բերքը:

Երկրորդ եղանակով բերքի քանակը որոշելու համար վերցնում են այգու յուրաքանչյուր զանգվածի յուրաքանչյուր սորտից երեքը ծառ՝ թույլ, միջակ և ուժեղ աճող ու պտղաբերությամբ և հաշվում են:

Հայտնի է նաև, որ ծաղի վրա եղած բոլոր ծաղիկների միայն 10-15%-ն է տալիս օգտակար պտղակալումը:

Սպասվող բերքի քանակի որոշման ամենաճիշտ եղանակը հունիսյան պտղավիժումից հետո եղած բերքի հաշվառումն է:

Բերքահավաքից առաջ պտղաթափի դեմ կիրառվող պայքարի միջոցները: Պտուղների մեջ՝ սկսած նրանց կազմավորման պահից մինչև լրիվ հասունացումը տեղի են ունենում կենսաքիմիական որոշ պրոցեսներ: Սկզբում տերևներում սինթեզված մոնոշաքարները, հոսելով երիտասարդ, նոր կազմավորված պտուղների մեջ, վերածվում են օսլայի: Օսլայի քանակը պտուղների մեջ աստիճանաբար ավելանում և հասնում են առավելագույնի, որից հետո տեղի է ունենում հակառակ պրոցեսը:

Քաղի հասունացման ժամանակ պտղաճյուղիկի և պտղակոթունի միացման տեղը նույնպես թուլանում է և պտղակոթունը հեշտությամբ անջատվում է պտղաճյուղիկից: Թերզարգացած, սննդառություն վատ պայմաններում եղած, վնասատուներով, հատկապես պտղակներով վարակված պտուղները թափվում են ժամանակից շուտ:

Երբ պտուղները հասնում են զգալի խոշորության, հաճախ պտղակոթունը, չդիմանալով պտղի ծանրությանը, պոկվում և վայր է ընկնում: Երբեմն ուժեղ քամիների պտուղները ճռճվելով թափվում են, հաճախ բերքը ժամանակին չհավաքելու պատճառով պտղաթափը կարող է հասնել մեծ չափերի:

Պտղաթափը կանխելու համար կիրառվող ագրոտեխնիկան միջոցառումների համալիրում կարևոր նշանակություն ունի նույն ծառերի սրսկումը ֆիզիոլոգիական ակտիվ նյութերով:

Կան տվյալներ, որ այդ պատրաստուկով սրսկումը հաջորդ գարնան ծաղկումը ուշացնում է 6-7 օրով: Գոյություն ունեն նաև մի շարք այլ ֆիզիոլոգիական ակտիվ նյութեր: